

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM no. 11
(december 2012)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief is een uitgave op initiatief van de gerechtscoördinator Europees recht en mensenrechten (GCE) van het gerechtshof Amsterdam.

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u werkzaam bent bij het gerechtshof Amsterdam of omdat u bent opgenomen in ons relatiebestand. Als u verdere toezending niet op prijs stelt, kunt u zich [hier](#) afmelden. De nieuwsbrief wordt tevens gepubliceerd op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht op trefwoorden van de rechtspraak van het Gerecht en het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand november 2012.

De redactie stelt zo zorgvuldig mogelijk de gegevens voor deze nieuwsbrief samen. Zij aanvaardt echter geen aansprakelijkheid voor eventuele foutieve informatie noch voor het gebruik van deze informatie en eventuele nadelige gevolgen daarvan.

Dit is een werkdocument dat nog kan worden aangevuld en/of gewijzigd.

Kernredactie: [Marc de Werd](#) (GCE) en [Roel Andrea](#) (redactiesecretaris).

Medewerkers: Robin Cozijnsen, Louise Haeck, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels.

Copyright © 2012 MdW Amsterdam – Verdere verspreiding voor niet-commercieel gebruik toegestaan mits met bronvermelding. Alle rechten overigens voorbehouden.

Citeerwijze: "nieuwsbrief Rechtspraak Europa, 2012/11, p."

Volg rechtspraak EUROPA op twitter: [@rechtspraakEU](#)

INHOUDSOPGAVE

1. WAAKHONDEN (GCE)

2. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- RECHT OP LEVEN (ART. 2)
- VERBOD VAN SLAVERNIJ EN DWANGARBEID (ART. 4)
- RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)
- FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)
- VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)
- VRIJHEID VAN VERGADERING EN VERENIGING (ART. 11)
- VERBOD VAN DISCRIMINATIE (ART. 14)
- VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)
- BESCHERMING VAN EIGENDOM (ART. 1 EERSTE PROTOCOL)
- RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN (ART. 3 EERSTE PROTOCOL)

3. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE EUROPESE UNIE

- AANBESTEDING
- ARBEIDSRECHT
- BELASTINGEN
- BURGERLIJK RECHT
- CONSUMENTEN
- DATAVERKEER
- EUROPEES STABILITEITSMECHANISME (ESM)
- GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID
- HANDELSPOLITIEK
- INSTITUTIONEEL RECHT
- INTELLECTUELE EIGENDOM
- LANDBOUW
- MEDEDINGING
- MILIEU
- SCHULDSANERING
- STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN
- TERRORISME
- (LUCHT)VERVOER
- VISSERIJBELEID
- VREEMDELINGEN
- VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN
- VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL

4. PREJUDICIËLE VRAGEN UIT NEDERLAND

5. ARCHIEF NIEUWSBRIEVEN

WAAKHONDEN

N.A.V. EHRM TELEGRAAF MEDIA t. NEDERLAND

Bronpagina afbeelding

Op de burelen van de Telegraafredactie steeg afgelopen week gejuich op over de uitspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens. Begrijpelijk. Het journalistieke verschoningsrecht is in Nederland ten onrechte niet wettelijk geregeld. En dat terwijl, zo overwoog het Hof, een vrije pers essentieel is in een democratische rechtsstaat:

“Protection of journalistic sources is one of the basic conditions for press freedom (-). Without such protection, sources may be deterred from assisting the press in informing the public on matters of public interest. As a result the vital public-watchdog role of the press may be undermined and the ability of the press to provide accurate and reliable information may be adversely affected.”

Het is helaas de *derde* keer (na de uitspraken in Voskuil (2007) en Sanoma (2010)) dat Nederland wegens schending van journalistieke bronbescherming wordt veroordeeld. Vrijwel onmiddellijk kondigde staatssecretaris Teeven aan nu snel met een ‘geactualiseerd’ wetsvoorstel te zullen komen.

Diezelfde week waren er belangwekkende ontwikkelingen in de zaak-Marianne Vaatstra. Een verdachte (her en der al ‘de dader’ genoemd) kwam in beeld dankzij een DNA-*match*. Meteen echter rees de vraag wat te doen met het DNA-materiaal dat – vrijwillig – door ongeveer 7000 mannen voor het verwantschapsonderzoek werd afgestaan. Vernietigen of toch maar bewaren voor een volgende keer? Als eerste stap op weg naar een nationale DNA-databank. Terecht wijzen kritische commentaren in de pers er op dat we belanden bij de pijngrens van onze privacybescherming. De overheid krijgt met deze informatie, in combinatie met gegevens van onze uitgepeilde mobiele telefoons en TomToms, en camerabeelden vanaf elke straathoek, een griezelig compleet beeld van ons doen en laten. Alles onder het opgewekte motto dat wie onschuldig is ook niets te vrezen heeft.

Zoals een rechtsstaat niet denkbaar is zonder een vrije en kritische pers, zo valt ook moeilijk voor te stellen dat (Europese) rechters fundamentele kwesties – bijvoorbeeld zoals het journalistieke verschoningsrecht en privacy - ooit *niet* meer zullen bewaken. Toch lijkt dat laatste precies wat het initiatiefwetsvoorstel-Taverne (VVD) beoogt. Het wil de nationale rechter verbieden om wetten te toetsen aan verdragen (lees het EVRM) ‘behoudens voor zover bij de wet anders is bepaald’. De gedachte achter het voorstel is dat tijdens het wetgevingsproces

(departementale voorbereiding, inspreken belanghebbenden en deskundigen, advies Raad van State, procedure in Tweede en Eerste Kamer) voldoende gelegenheid is om een wet op zijn conformiteit met verdragen te controleren. De rechter, zo is de boodschap, mag er op vertrouwen dat 'de politiek', voor die taak democratisch gelegitimeerd is en ook goed toegerust:

“De VVD wil de balans tussen de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht met betrekking tot het internationaal recht herstellen. Juist wie de mensenrechten koestert, moet bereid zijn bij te sturen om ze te behouden.”
Stef Blok, Klaas Dijkhoff en Joost Taverne afgelopen februari in [NRC Handelsblad](#)

Complicatie: gebreken in wetgeving worden vaak pas na enige tijd zichtbaar bij de toepassing van de wet in de praktijk. En volgens kenners zijn de rechtsstatelijke, verdrags- en staatsrechtelijke argumenten tegen de plannen zo talrijk dat ze bijna van de kantlijn afrollen (NJB 2012/40). Zou dat de indieners van het wetsvoorstel echt ontgaan zijn? Of is het voorstel daar juist voor bedoeld: om een discussie los te weken over nationale soevereiniteit en 'Straatsburg'. Die methode is de afgelopen jaren vaker beproefd.

Het initiatief staat in Europa echter niet op zich. De Britse premier David Cameron kondigde afgelopen week aan te willen ingrijpen in het Britse bestuurs(proces)recht. Het aantal zaken is er explosief gegroeid en moet - zo heet het officieel - 'vanwege de kosten en de efficiëntie' omlaag. Door middel van het invoeren van een kortere beroepstermijn, een hoger griffierecht en het beperken van *standing* (ontvankelijkheid van eisers). Maar het is geen toeval dat het Britse plan komt op een moment dat de forse groei van het aantal bestuursrechtelijke zaken in het VK vooral wordt veroorzaakt door immigratie- en asielzaken. Evenmin is het toeval dat Cameron met het voorstel komt nu twee Straatsburgse uitspraken de voorpagina's van de *tabloids* al sinds afgelopen maart vullen. Het gaat om de uitzetting van de van terrorisme verdachte Abu Quatada (inmiddels toegestaan door het Straatsburgse Hof maar recent toch weer verboden door een Britse rechter) en de opdracht uit Straatsburg om het kiesrecht voor gedetineerden te herzien. Beide kwesties hebben tot veel publieke verontwaardiging geleid. Al is het de vraag of de Straatsburgse vonnissen weleens worden gelezen. Het Hof heeft immers niet bepaald dat *alle* gedetineerden *altijd* hun kiesrecht moeten kunnen uitoefenen. Het bepaalde slechts dat gedetineerden niet automatisch *altijd* het kiesrecht mag worden *onthouden*. Een 'subtiel' verschil dus, met alle ruimte voor een afgewogen en zelfs streng Brits kiesrechtbeleid. Zoals het Hof ook niet bepaalde dat 'terroristen' nooit het land mogen worden uitgezet, maar dat ook verdachten van terroristische banden met Al Quaeda niet mogen worden uitgezet als zij moeten vrezen dat zij in het land van uitlevering serieus moeten vrezen voor een oneerlijk proces op basis van getuigenbewijs dat door marteling is verkregen.

(Aardig voor de Britse discussie is de zaak-*Redfearn t. Verenigd Koninkrijk* van afgelopen maand (zie verderop in dit nummer). Een Britse werknemer die zijn baan kwijtraakte als gevolg van zijn extreemrechtse en racistische sympathieën kreeg zijn gelijk bij het door in zijn kringen zo verfoeide Europese mensenrechtenhof, en nog wel door het inroepen van anti-discriminatiebepalingen.)

Het is al vaker betoogd. (Europese) Rechtspraak leent zich slecht voor *cherry picking*, *sound bites* en *one liners*. Rechterlijke beslissingen zullen keer op keer moeten worden uitgelegd en toegelicht om misverstanden, hele en halve onwaarheden en suggestieve aantijgingen te voorkomen. En intussen moeten we zuinig zijn op onze waakhonden, zowel die in de pers als in de rechtspraak.

MdW

2. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.)

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – 13 november 2012 – Hristozov en anderen t. Bulgarije – persbericht – arrest

De weigering van de Bulgaarse autoriteiten om negen kankerpatiënten in een terminale fase toegang te geven tot een experimenteel medicijn, dat niet is goedgekeurd maar in sommige landen al is toegestaan voor “gebruik in schrijnende gevallen”. Het hof toetst voor de eerste keer het vraagstuk van de toegang voor terminaal-zieke patiënten tot ongeregistreerde medicijnen. Geen schending

ARREST – 13 november 2012 – Anca Mocanu en anderen t. Roemenië – persbericht – arrest

De zaak betreft het hardhandige optreden tegen demonstranten in Boekarest in 1989. Verzoekers klagen erover dat het onderzoek naar een overlijden en een mishandeling tijdens dit optreden uitzonderlijk lang heeft geduurd en ineffectief was. Het hof wijst die klacht toe. Nu het slachtoffer van de mishandeling echter 11 jaar heeft gewacht met een klachtprocedure tegen de politieautoriteiten kan het hof geen schending van artikel 3 vaststellen.

VERBOD VAN SLAVERNIJ EN DWANGARBEID (ART. 4)

ARREST – 13 november 2012 – C.N. t. Verenigd Koninkrijk – persbericht – arrest

De zaak betreft de klacht van verzoekster dat zij gedwongen werd tot huishoudelijke slavernij. Het hof oordeelt dat de ten tijde van belang van kracht zijnde regelgeving omtrent strafbaarstelling van huishoudelijke slavernij in het Verenigd Koninkrijk te kort schoot om praktische en effectieve bescherming te verlenen tegen behandeling in strijd met artikel 4.

“If the Court really wants to address the root of the problem of domestic servitude it will have to incorporate a gender and migration analysis in its reasoning. For now, however, it is extremely significant that the Court has recognized what Virginia Mantouvalou so aptly terms the “legislative precariousness” of domestic workers.”
[Alexandra Timmer](#)

“Domestic courts are, in any event, free to closely scrutinise and decide for themselves whether an investigation has been “thorough and effective”. But what the

Court said here in CN is obviously of direct relevance to domestic proceedings in the UK, in particular where the issue is slavery or domestic servitude (but also, potentially, where trafficking is in issue). The standard is that there must be a “thorough investigation” that manifests an “understanding of the many subtle ways an individual can fall under the control of another” and of the “complex set of dynamics, involving both overt and more subtle forms of coercion, to force compliance”, “due weight” being given to assertions that the “ILO indicators of forced labour” existed and (of course) an interview with the alleged perpetrator(s). Hopefully, this decision will prove to be a wake up call for the authorities in this jurisdiction, insofar as it underscores the need for a careful, subtle and detailed investigation. Neither would a modicum of sympathy, understanding and fellow-feeling go amiss.” [Stephen Knafler](#)

Hopefully this ECtHR judgment will act as a further spur to UK police forces, social work departments and immigration authorities to take claims of forced labour or trafficking very seriously indeed. [Alasdair Henderson](#)

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 29 november 2012 Frimu e.a. t. Roemenië - beslissing

Tijdelijke divergentie in jurisprudentie over toepassing van wetgeving van klagers was geen schending van recht op een eerlijk proces. Klacht niet ontvankelijk.

ARREST – 20 november 2012 – Harabin t. Slowakije – persbericht – arrest

De president van het Slowaakse Hof is een disciplinaire straf opgelegd omdat hij weigerde een onderzoek te laten verrichten binnen dat hof. Volgens het Slowaakse recht kan een disciplinaire straf alleen opgelegd worden door een meerderheid van de plenaire vergadering van het Hof bestaande uit 13 rechters. Van 7 van deze rechters werd de onpartijdigheid betwist. Het Europese Hof oordeelt dat eerst besloten had moeten worden of de klachten met betrekking tot mogelijke vooringenomenheid terecht waren alvorens de betrokken rechters een beslissing over de disciplinaire straf mochten nemen. Nu dat niet gebeurd is is sprake van een schending van artikel 6 EVRM.

ARREST – 13 november 2012 – MARGUŠ T. KROATIË – persbericht – arrest

Klager is eerder in 1993 amnestie verleend voor zijn daden begaan tijdens de oorlog in Kroatië. In 2007 is klager alsnog voor zijn daden vervolgd en zijn klacht behelst nu schending van het verbod op dubbele vervolging (ne bis in idem). Achteraf bleek dat tijdens het proces in 1993 ten onrechte amnestie werd verleend, namelijk op grond van een verkeerde interpretatie van de wet en in strijd met het internationale recht. Dit heeft aldus het EHRM te gelden als een fundamenteel gebrek waardoor sprake is van een uitzonderingssituatie als bedoeld in artikel 4 van het Zevende Protocol bij het EVRM en hernieuwde vervolging wel is toegestaan. De klacht dat de rechter die eerder bij het verlenen van amnestie als rechter betrokken was nu weer deel uitmaakt van de samenstelling wordt afgewezen. Geen schending van het recht op een eerlijk proces nu tijdens het vorige proces geen oordeel over de feiten is gegeven en de rechter dus niet eerder inhoudelijk een inhoudelijk standpunt over de zaak heeft ingenomen.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 6 november 2012 – Arioğlu en anderen t. Turkije – persbericht – beslissing

Klagers hebben een stuk land geërfd in 1990 en op hun naam gezet. In 2001 is dat land opgeëist door de staat omdat het oorspronkelijk deel uitmaakte van een openbaar toegankelijk bos. Klagers dienen een klacht in bij het EHRM maar deze klacht wordt niet ontvankelijk verklaard omdat er inmiddels (in tegenstelling tot eerdere soortgelijke zaken in Turkije) een compensatiemogelijkheid in de nationale wetgeving is. Klagers dienen eerst de nationale rechtsmiddelen uitputten alvorens bij het Europese Hof aan te kloppen.

ARREST – 6 november 2012 – Beggs t. Verenigd Koninkrijk – persbericht – arrest

Het hof oordeelt unaniem dat een appelprocedure van ruim tien jaar in casu overschrijding van de redelijke termijn oplevert, ook al was de zaak complex en de vertraging ten dele aan de verdachte te wijten.

POST SALDUZ-UITSPRAKEN – 15 november 2012 - Sergey Afanasyev t, Oekraïne - arrest – geen bijzonderheden

“57. The Court reiterates that Article 6 § 1 of the Convention requires that, as a rule, access to a lawyer should be provided from the first time a suspect is questioned by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of each case that there are compelling reasons to restrict this right. Even where compelling reasons may exceptionally justify denial of access to a lawyer, such a restriction - whatever its justification - must not unduly prejudice the rights of the accused under Article 6. The rights of the defence will in principle be irretrievably prejudiced when incriminating statements made during questioning by police without access to a lawyer are used for a conviction.”

POST AL KHAWAJA en TAHERY-UITSPRAKEN – 22 november 2012 - Tseber t. Tsjechië - arrest

“64. Le Gouvernement affirme enfin que le requérant avait, tout au long de la procédure, la possibilité de contester les autres preuves à charge, d’interroger les autres témoins et de proposer l’examen de preuves complémentaires. La Cour observe cependant que, en l’absence d’autres éléments de preuve suffisamment forts confirmant au-delà de tout doute raisonnable la fiabilité du récit d’un témoin clé que la défense n’a pu interroger à aucun stade de la procédure, cet outil de contestation indirect ne présente qu’un intérêt limité face aux accusations d’un tel témoin (voir, a contrario, Al-Khawaja et Tahery, précité, § 156, où la fiabilité de la déposition de la victime avait été confirmée par les dépositions de deux amis à qui la victime s’était confiée peu après les faits à l’origine de la condamnation de M. Al-Khawaja et où le récit de la victime correspondait à celui d’une autre victime d’une infraction analogue avec laquelle rien n’indiquait qu’il y eût eu collusion). De ce point de vue, la présente affaire s’apparente davantage au cas de M. Taher, où l’origine criminelle des blessures de la victime ainsi que l’identité de l’auteur ne pouvaient être déterminées par d’autres éléments que la déposition du témoin absent.”

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

ARREST – 13 november 2012 – Joanna Szulc t. Polen – persbericht – arrest

Klaagster heeft 10 jaar lang geprocedeerd teneinde de beschikking te krijgen over de stukken die de geheime dienst over klaagster had verzameld. Het instituut dat over de documenten beschikte weigerde 10 jaar lang deze stukken af te geven ondanks duidelijke instructies die het Poolse hof eerder naar aanleiding van een soortgelijke zaak had gegeven waren. De Poolse autoriteiten hebben gefaald om klaagster inzage in de stukken te geven binnen redelijke termijn waardoor sprake is van een schending van artikel 8.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)

ARREST – 22 november 2012 – Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. en anderen t. Nederland – Nederlandse zaak – persbericht – arrest

De Nederlandse staat heeft de rechten van twee journalisten van dagblad De Telegraaf geschonden. Door twee journalisten af te luisteren en te gijzelen teneinde een bron te onthullen heeft de staat artikel 8 (vrijheid van meningsuiting) van het EVRM geschonden. In november 2006 werden De Haas en Mos vastgehouden door de rechter-commissaris, omdat zij in een rechtszaak rond het lekken van gegevens weigerden hun bron prijs te geven. Na drie dagen kwamen de twee weer op vrije voeten. De rechtbank vond uiteindelijk dat de staatsveiligheid niet in het geding was.

“The judgment in De Telegraaf case and the finding of a double violation of Article 10 of the Convention, both regarding the order to surrender the documents as with regard the coercive measures by the AIVD against the journalists, are fully consistent with the Court’s earlier case law applying Article 10 in cases of protection of journalists’ sources.” [Dirk Voorhoof](#)

Concluderend kan worden gesteld dat het een goede zaak is dat er naar aanleiding van de Telegraaf-zaak een wet op het journalistieke verschoningsrecht komt. Niet

alleen om verder gezichtsverlies in Europa te voorkomen, maar ook om politie, justitie en journalisten duidelijkheid te bieden. Bij het opstellen van de wet zou de Belgische evenknie een goede inspiratiebron kunnen zijn. De omschrijving van 'journalist' is er immers een die in binnen en buitenland wordt gewaardeerd. De Belgische praktijk leert echter ook dat een goede wet niet zaligmakend is en dat de verhouding tussen overheid en journalist altijd een lastige zal blijven. [Henk Strikkers](#)

ARREST – 8 november 2012 – Peta Deutschland t. Duitsland – persbericht – arrest

[Bronpagina afbeelding](#)

Duitse rechter verbiedt verspreiding van posters van dierenrechtenorganisatie waarop foto's van slachtoffers van de Holocaust waren afgebeeld in combinatie met teksten over de bio-industrie. Een dergelijke instrumentalisering van menselijk lijden zou inbreuk maken op de persoonlijkheidsrechten van Duitse joden. Het EHRM overweegt dat de zaak niet los gezien kan worden van de sociale en historische context en oordeelt het publicatieverbod niet in strijd met art. 10 EVRM.

"In their indignation, the judges in the Strasbourg Court would do well to consider the Nobel prize-winning author, J.M. Coetzee. His long career involved strong criticism of the apartheid regime in his early novels such as *Waiting for the Barbarians* and *The Life and Times of Michael K*. The Nobel Prize, following publication of his celebrated novel *Disgrace*, was awarded in 1993 for "well-crafted composition, pregnant dialogue and analytical brilliance," while focusing on the moral nature of his work. Coetzee's alter ego is the eponymous heroine of one of his novels, *Elizabeth Novello*, but she appears frequently in his other work. Costello is a lecturer on ethics who tours the world lecturing on topics including the lives of animals and censorship. She draws constant parallels between the plight of animals and that of the Holocaust victims. She also compares those who would rather not know about abattoirs and factory farms with the Poles in the vicinity of Treblinka who chose not to think about the ash on the wind." [Rosalind English](#)

VRIJHEID VAN VERGADERING EN VERENIGING (ART. 11)

ARREST – 6 november 2012 – Redfearn t. Verenigd Koninkrijk – persbericht – arrest

Redfearn werd ontslagen als chauffeur wegens zijn politieke voorkeur en lidmaatschap van de extreem rechtse partij BNP, terwijl er overigens over zijn functioneren geen klachten waren. Aangezien Redfearn nog geen jaar in dienst was had hij niet de mogelijkheid een klacht in te dienen op grond van de "Employment Rights Act 1996". Omdat Redfearn niet op grond van zijn ras, geslacht of geloof werd ontslagen, bood de Britse anti-discriminatiewetgeving ook geen soelaas. Nu de verdachte in het onderhavige geval op grond van de voormelde wetgeving geen enkele bescherming tegen een inbreuk van zijn recht op "vrijheid van vereniging en vergaderingsvrijheid of assembly and association" werd geboden was het de taak van de UK het Verenigd Koninkrijk klager om maatregelen te treffen die de nodige bescherming zouden bieden.

"So the ECHR has clearly signalled how it expects UK employment law to operate in this area. The government will need to decide how to respond. It could simply include "political belief" as a protected characteristic under the Equality Act 2012, alongside religious beliefs, if it wanted. In the meantime, there is a conflict between UK and European law." [Philip Landau](#)

“Ce contentieux ne manquait effectivement pas d’ironie. Non seulement ce membre du BNP avait invoqué à son profit une législation anti-discrimination que son parti abhorre. Mais au surplus, il a finalement obtenu satisfaction à Strasbourg alors que le BNP « considère la Convention européenne des droits de l’homme comme un moyen pour les “profiteurs du monde entier” [“the world’s scroungers”] d’exploiter le Royaume-Uni et [en] appelle à sa suppression immédiate »” [Nicolas Hervieu](#)

“The Court’s judgment should be welcomed as a prime example of what a consistent application of the liberal-egalitarian values underlying human rights demand. It is premised, in my view, on the following two principles: first, a state cannot prohibit discrimination on the ground of religious beliefs but allow discrimination on the ground of political beliefs. Second, beliefs whose content is incompatible with the values of the Convention (such as racism, fascism, sexism etc) are in principle as worthy of protection from discrimination as any other belief. These two principles are not new; they have been previously recognized, albeit not always consistently, by the Court.” [George Letsas](#)

VERBOD VAN DISCRIMINATIE (ART. 14)

ARREST – 6 november 2012 – Hode & Abdi t. Verenigd Koninkrijk – persbericht – arrest

De zaak betreft de weigering tot het verlenen van verlof aan de echtgenote van een vluchteling om het Verenigd Koninkrijk binnen te komen. Ofschoon Hode een vluchteling was, kwamen klagers niet in aanmerking voor "gezinshereniging" omdat het huwelijk had plaatsgevonden nadat eerstgenoemde Somalië had verlaten. Het Hof oordeelt dat het verschil in behandeling tussen klagers en ander categorieën immigranten in het licht van de Britse Vreemdelingenwet niet objectief en redelijk gerechtvaardigd is.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING – 19 november 2012 – E.S. t. Zweden – persbericht – arrest

Strafrecht - Ontbreken van verbod Zweeds strafrecht dat filmen van personen zonder toestemming strafbaar stelt is niet in strijd met EVRM

BESCHERMING VAN EIGENDOM (ART. 1 EERSTE PROTOCOL)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 29 november 2012 - **Nederlandse zaak – Ramaer en Van Willigen t. Nederland - beslissing**

Nieuw stelsel van zorgverzekering dat Nederlanders die in een ander EU-land wonen anders behandelt dan gepensioneerden in Nederland is niet discriminatoir.

ARREST – 6 november 2012 – Ališić en anderen t. Bosnië en Herzegovina, Kroatië, Servië, Slovenië en de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië – persbericht – arrest

Slovenië en Servië moeten spaartegoeden van klagers die waren gestort op bankrekeningen in het voormalig Joegoslavië terugbetalen

Het hof past een proefprocedure toe en concludeert dat Slovenië en Servië binnen zes maanden na het onherroepelijk worden van de uitspraak alle noodzakelijke maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de klagers (en alle anderen in een soortgelijke positie) hun spaargeld in vreemde valuta terugbetaald.

RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN (ART. 3 EERSTE PROTOCOL)

ARREST – 6 november 2012 – Ekoglasnost t. Bulgarije – persbericht – arrest

De zaak betreft de uitsluiting op formele gronden van klager – een politieke partij – van de verkiezingen in 2005. De relevante wetsbepalingen waren eerst twee maanden voor de verkiezingen in werking getreden. Het hof stelt vast dat de termijn voor substantiële wijzigingen in het stemrecht, zoals aanbevolen door de Commissie van Venetië, niet in acht is genomen en oordeelt dat sprake is van inbreuk op het recht op vrije verkiezingen.

3. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDING

ARREST – 29 november 2012 – Gevoegde zaken C-182/11 + C-183/11 – Econord – arrest

Overheidsopdrachten voor diensten – Richtlijn 2004/18/EG – Aanbestedende dienst die op juridisch van hem onderscheiden opdrachtnemer toezicht uitoefent zoals op zijn eigen diensten – Geen verplichting om aanbestedingsprocedure te organiseren overeenkomstig Unierechtelijke voorschriften (zogenaamde ‚in-house‘ opdracht) – Opdrachtnemende entiteit waarop meerdere territoriale overheden gezamenlijk toezicht uitoefenen – Voorwaarden voor toepassing van ‚in-house‘ opdracht

Hof: Wanneer meerdere overheidsinstanties in hun hoedanigheid van aanbestedende dienst samen een entiteit oprichten voor het verrichten van hun openbare dienstverleningstaak of wanneer een overheidsinstantie een deelneming verwerft in een dergelijke entiteit, is voldaan aan de in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie gestelde voorwaarde dat deze autoriteiten, om te worden vrijgesteld van hun verplichting om een openbare aanbestedingsprocedure te organiseren overeenkomstig de voorschriften van het Unierecht, op deze entiteit gezamenlijk toezicht uitoefenen zoals op hun eigen diensten, wanneer al deze autoriteiten deelnemen in het kapitaal van die entiteit alsook deel uitmaken van de bestuursorganen ervan.

CONCLUSIE – 20 november 2012 – Zaak C-591/10 – Commissie / Polen – conclusie

Beroep wegens niet-nakoming – Ontvankelijkheid van het beroep – Voorwaarden voor het verlenen en gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen – Niet-discriminerende toegang – Aanbestedingsprocedure voor de verlening van de vergunning – Voorwaarden voor de gunning – Officiële bekendmaking van de aanbesteding – Verschil tussen recht van vruchtgebruik voor de mijnbouw en concessie – Afzonderlijke vergunningen voor prospectie en winning

ARBEIDSRECHT

CONCLUSIE – 29 november 2012 – Zaak C-427/11 – Kenny e.a. – conclusie

Gelijke beloning – Discriminatie op grond van geslacht – Richtlijn 75/117/EEG – Indirecte discriminatie – Objectieve rechtvaardiging – Collectieve onderhandelingen

A-G: In omstandigheden waarin op het eerste gezicht sprake is van indirecte discriminatie in beloning op grond van geslacht, in strijd met artikel 141 EG (thans artikel 157 VWEU) en richtlijn 75/117/EEG van de Raad van 10 februari 1975 betreffende het nader tot elkaar

brenge van de wetgevingen der lidstaten inzake de toepassing van het beginsel van gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers, moet de werkgever, om het bestaan van een objectieve rechtvaardiging aan te tonen, het verschil in beloning als zodanig rechtvaardigen.

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-385/11 – Elbal Moreno – persbericht – arrest

Artikel 157 VWEU – Richtlijn 79/7/EEG – Richtlijn 97/81/EG – Raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid – Richtlijn 2006/54/EG – Premiegebonden ouderdomspensioen – Gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers – Indirecte discriminatie op grond van geslacht

De Spaanse wettelijke regeling inzake het premiegebonden ouderdomspensioen van deeltijdwerkers is discriminerend. Doordat van deeltijdwerkers (meestal vrouwen) een proportioneel langere periode van premiebetaling wordt verlangd, is er sprake van verschil in behandeling.

ARREST – 08 november 2012 – Gevoegde zaken C-229/11 + C-230/11 – Heimann + Toltschin – arrest

Sociale politiek – Richtlijn 2003/88/EG – Werkijdverkorting („Kurzarbeit“) – Vermindering van recht op jaarlijks betaald verlof in verhouding tot werkijdverkorting – Financiële vergoeding

Hof: Artikel 31, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan nationale bepalingen of gebruiken zoals een tussen een onderneming en de ondernemingsraad ervan overeengekomen sociaal plan krachtens hetwelk het recht op jaarlijks betaald verlof van een werknemer met werkijdverkorting wordt berekend volgens de pro-rata-temporisregel.

ARREST – 06 november 2012 – Zaak C-286/12 – Commissie / Hongarije – persbericht – arrest

Niet-nakoming – Sociale politiek – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Richtlijn 2000/78/EG – Artikelen 2 en 6, lid 1 – Nationale regeling die rechters, officieren van justitie en notarissen die leeftijd van 62 jaar hebben bereikt, verplicht hun ambt neer te leggen – Legitieme doelstellingen die verschil in behandeling ten opzichte van werknemers van jonger dan 62 rechtvaardigen – Evenredigheid van duur van overgangperiode

De radicale verlaging van de pensioenleeftijd van de Hongaarse rechters vormt een niet te rechtvaardigen leeftijdsdiscriminatie. Deze maatregel is niet evenredig ten opzichte van de doelstellingen die de Hongaarse wetgever wil bereiken, namelijk om de pensioenleeftijd binnen de overheidssector op één lijn te brengen en om een meer evenwichtige leeftijdsstructuur binnen de rechterlijke macht in te voeren.

BELASTINGEN

DOUANEBEPALINGEN

ARREST – 22 november 2012 – Gevoegde zaken C-320/11 + C-330/11 + C-382/11 + C-383/11 – DIGITALNET + Tsifrova kompania + M SAT CABLE + DIGITALNET – arrest

Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefindeling – Gecombineerde nomenclatuur – Toestellen uitgerust met ingebouwde modem voor toegang tot internet, functie voor interactieve informatie-uitwisseling en mogelijkheid tot ontvangst van televisiesignalen

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-558/11 – Kurcums Metal – arrest

Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefindeling – Gecombineerde nomenclatuur – In Rusland vervaardigde hybride „Taifun“-kabels die bestaan uit polypropyleen en staaldraad – Gegolfde beugels met afgeronde uiteinden die verbonden zijn door middel van schroef – Antidumpingrechten op invoer van bepaalde ijzeren of stalen kabels uit Republiek Tsjechië, Rusland, Thailand en Turkije

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-351/11 – KGH Belgium – arrest

Douaneschuld – Navordering van rechten bij invoer of uitvoer – Boeking van rechten – Nadere voorschriften

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-438/11 – Lagura Vermögensverwaltung – arrest

Communautair douanewetboek – Artikel 220, lid 2, sub b – Navordering van rechten bij invoer – Gewettigd vertrouwen – Onmogelijkheid om juistheid na te gaan van certificaat van oorsprong – Begrip ‚certificaat gebaseerd op onjuiste weergave van feiten door exporteur’ – Bewijslast – Stelsel van algemene tariefpreferenties

ZESDE RICHTLIJN 77/388/EEG

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-174/11 – Zimmermann – arrest

Zesde btw-richtlijn – Vrijstellingen – Artikel 13, A, lid 1, sub g, en lid 2 – Prestaties die nauw samenhangen met maatschappelijk werk en met sociale zekerheid en die worden verricht door publiekrechtelijke lichamen of door andere organisaties die als instellingen van sociale aard zijn erkend – Erkenning – Voorwaarden die niet van toepassing zijn op andere dan publiekrechtelijke instellingen – Beoordelingsbevoegdheid van lidstaten – Grenzen – Beginsel van fiscale neutraliteit

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-511/10 – BLC Baumarkt – arrest

Zesde btw-richtlijn – Artikel 17, lid 5, derde alinea – Recht op aftrek van voorbelasting – Goederen en diensten die zowel voor belastbare als voor vrijgestelde handelingen worden gebruikt – Verhuur van onroerend goed voor bedrijfsmatig gebruik en bewoning – Criterium voor berekening pro rata voor aftrek van btw

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-165/11 – Profitube – arrest

Zesde btw-richtlijn – Toepasselijkheid – Communautair douanewetboek – Goederen uit derde land op grondgebied van lidstaat onder stelsel van douane-entrepots geplaatst – Verwerking van goederen onder regeling actieve veredeling in vorm van schorsingssysteem – Verkoop van goederen en opnieuw plaatsing onder stelsel van douane-entrepots – Opslag in zelfde douane-entrepot tijdens alle handelingen – Levering van goederen onder bezwarende titel op nationaal grondgebied – Belastbaar feit voor btw

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-532/11 – Leichenich – arrest

Btw – Vrijstellingen – Artikel 13, B, sub b – Verpachting en verhuur van onroerende zaken – Woonboot zonder eigen aandrijving die permanent aan rivieroever ligt – Verhuur van woonboot met bijbehorende aanlegsteiger, grond en water – Uitsluitend bestemd om duurzaam te worden gebruikt als restaurant/discotheek – Eén enkele prestatie

CONCLUSIE – 08 november 2012 – Zaak C-275/11 – GfBk – conclusie

Fiscale bepalingen – BTW – Richtlijn 77/388/EEG – Artikel 13, B, sub d, punt 6 – Vrijstelling voor beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen – Richtlijn 85/611 – Instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) – Beheermaatschappijen van gemeenschappelijke beleggingsfondsen – Omschrijving van ‚beheer’ – Toepassing van vrijstelling op derde beheerders – ‚Specifieke’ activiteit die ‚over het geheel genomen een afzonderlijk geheel vormt’ – Heffing van belasting over onwettige handelsactiviteiten – Beginsel van fiscale neutraliteit

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-299/11 – Gemeente Vlaardingen – Nederlandse zaak – arrest

Fiscale bepalingen – Btw – Belastbare handelingen – Voor bedrijfsdoeleinden bestemmen van ‚in het kader van bedrijf’ verkregen goederen – Gelijkstelling met levering onder bezwarende titel – Terreinen in eigendom van belastingplichtige en bewerkt door derde

De Gemeente Vlaardingen heeft een aantal sportcomplexen in eigendom, waarvan een aantal sportgrasvelden. De gemeente verhuurt deze velden al jaren met vrijstelling van btw aan sportverenigingen. In 2003 heeft de gemeente de grasvelden laten vervangen door korfbalvelden en voetbalvelden met kunstgras en handbalvelden met asfalt. Na de oplevering zijn de velden met vrijstelling van btw verhuurd aan dezelfde sportverenigingen. De Hoge Raad vraagt het Hof of in een dergelijk geval btw mag worden geheven.

Hof: Artikel 5, lid 7, sub a, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van de Raad van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag, zoals gewijzigd bij richtlijn 95/7/EG van de Raad van 10 april 1995, gelezen in samenhang met artikel 11, A, lid 1, sub b, daarvan, moet in die zin worden uitgelegd dat het door een belastingplichtige voor een van belasting over de toegevoegde waarde vrijgestelde economische activiteit bestemmen van velden in zijn eigendom die hij door een derde heeft laten bewerken, onderworpen kan worden aan een heffing van belasting over de toegevoegde waarde met als maatstaf van heffing de som van de waarde van de grond waarop deze velden liggen en de kosten van de bewerking ervan, voor zover die belastingplichtige over die waarde en kosten nog geen belasting over de toegevoegde waarde heeft betaald en mits de betrokken terreinen niet onder de in artikel 13, B, sub h, van deze richtlijn bedoelde vrijstelling vallen.

ARREST – 29 november 2012 – Zaak C-257/11 – Gran Via Moinești – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Belasting over toegevoegde waarde – Artikelen 167, 168 en 185 – Recht op aftrek – Herziening van aftrek – Aankoop van stuk grond en daarop opgetrokken gebouwen met doel om deze gebouwen te slopen en op dit stuk grond woningbouwproject te realiseren

CONCLUSIE – 27 november 2012 – Zaak C-85/11 – Commissie / Ierland – Grote Kamer – conclusie

Btw – Artikelen 9 en 11 van richtlijn 2006/112/EG – Nationale regels op grond waarvan een niet-belastingplichtige lid kan zijn van een btw-groep – Verenigbaarheid met het btw-recht van de Unie

CONCLUSIE – 27 november 2012 – Zaak C-480/10 – Commissie / Zweden – conclusie

Btw – Artikel 11 van richtlijn 2006/112/EG – Nationale regeling die btw-groepsregistratie beperkt tot aanbieders van financiële diensten en verzekeringsdiensten – Verenigbaarheid met het btw-recht van de Unie

OVERIG

ARREST – 13 november 2012 – Zaak C-35/11 – Test Claimants in the FII Group Litigation – Grote Kamer – persbericht – arrest

Artikelen 49 VWEU en 63 VWEU – Dividenduitkering – Vennootschapsbelasting – Zaak C-446/04 – Test Claimants in the FII Group Litigation – Interpretatie van arrest – Voorkoming van economische dubbele belasting – Gelijkwaardigheid van vrijstellingsmethode en verrekeningsmethode – Begrippen ‚belastingtarief‘ en ‚verschillende belastingniveaus‘ – Dividenden uit derde landen

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-342/10 – Commissie / Finland – arrest

Niet-nakoming – Vrij verkeer van kapitaal – Artikel 63 VWEU – EER-overeenkomst – Artikel 40 – Belasting van dividenduitkeringen aan niet-ingezetenen pensioenfondsen

BURGERLIJK RECHT

CONCLUSIE – 29 november 2012 – Zaak C-228/11 – Melzer – conclusie

Rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken – Uitlegging van artikel 5, punt 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 – Bijzondere bevoegdheid ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad – Deelneming van verschillende personen in verschillende landen aan het plegen van dezelfde vermeende onrechtmatige daad – Eventuele mogelijkheid om de bevoegdheid van een rechterlijke instantie van een lidstaat ten aanzien van een in een

andere lidstaat wonende verweerder te bepalen op basis van de plaats waar de onrechtmatige handeling door een niet tot schadevergoeding aangesproken mededader of hulpersoon zou zijn gepleegd

CONCLUSIE – 28 november 2012 – Zaak C-645/11 – Sapir e.a. – conclusie

Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikel 1, lid 1 – Artikel 6, punt 1 – Begrip ‚burgerlijke en handelszaak’ – Onverschuldigde betaling door overheidslichaam – Terugvordering van betaling in gerechtelijke procedure – Forum connexitatis – Nauwe band tussen vorderingen – Verweerder met woonplaats in derde staat

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-456/11 – Gothaer Allgemeine Versicherung e.a. – arrest

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikelen 32 en 33 – Erkenning van rechterlijke beslissingen – Begrip ‚beslissing’ – Gevolgen van rechterlijke beslissing voor internationale bevoegdheid – Forumkeuzebeding

Hof: Artikel 32 van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op een beslissing waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding, ongeacht hoe een dergelijke beslissing in het recht van een andere lidstaat wordt gekwalificeerd. De artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 moeten aldus worden uitgelegd dat de rechter die wordt verzocht om erkenning van een beslissing waarbij de rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding, gebonden is aan de vaststelling betreffende de geldigheid van dat beding die is opgenomen in de motivering van een in kracht van gewijsde gegaan arrest waarbij de vordering niet-ontvankelijk is verklaard.

CONSUMENTEN

CONCLUSIE – 08 november 2012 – Zaak C-415/11 – Aziz – conclusie

Onerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten – Hypothecaire lening – Rechtsbeschermingsmogelijkheden in de uitwinningprocedure – Aanzienlijke verstoring van het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument – Moratoire rente – Vervroegde beëindiging van de lening door schuldeiser

DATAVERKEER

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-119/12 – Probst – arrest

Elektronische communicatie – Richtlijn 2002/58/EG – Artikel 6, leden 2 en 5 – Verwerking van persoonsgegevens – Verkeersgegevens nodig voor opmaken en innen van facturen – Inning van vorderingen door derde vennootschap – Personen handelend onder gezag van aanbieders van openbare communicatienetwerken en elektronische-communicatiediensten

EUROPEES STABILITEITSMECHANISME (ESM)

ARREST – 27 november 2012 – Zaak C-370/12 – Pringle – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Stabiliteitsmechanisme voor lidstaten die de euro als munt hebben – Besluit 2011/199/EU – Wijziging van artikel 136 VWEU – Geldigheid – Artikel 48, lid 6, VEU – Vereenvoudigde herzieningsprocedure – ESM-verdrag – Economisch en monetair beleid – Bevoegdheid van lidstaten

Hof van Justitie geeft groen licht voor Europees stabiliteitsmechanisme (ESM). Het Unierecht verzet zich er niet tegen dat de lidstaten die de euro als munt hebben het verdrag tot instelling van het ESM sluiten en ratificeren

“Well, I'd say that despite these crystal clear statements made by the CJEU, the question is whether this is in fact the reality as many have argued that the debts of

eurozone members in difficulties should be forgiven or will be forgiven. The CJEU says that there is no assumption of debt whatsoever of the part of the ESM and the receiving Member States are subject to strict conditionality. If the governments of Greece, Spain, Ireland and Portugal are reading the judgment, they have been thoroughly warned that the CJEU is not on the side of those who believe that their debts should be forgiven. The CJEU is pretty clear about what the obligations under the ESM Treaty entail, and litigators will have this judgment to remind the CJEU of it!" [Laurens Ankersmit](#)

"It is perhaps not wholly unsurprising that Mr Pringle's challenge failed. But the litigation did shed light on the legal response to the Eurozone crisis. Worryingly it has highlighted the manner in which EU Member States embraced treaty change in a manner that turned out to be wholly unnecessary and which was undertaken for purely political ends to send messages to nervous markets. Member States are clearly free to use other vehicles and structures outside of the EU to exercise their powers provided that in so doing they do not conflict with their obligations under EU law. On the one hand, this may give states – particularly Eurozone states – a desirable legal flexibility. But on the other hand, it does beg questions as to whether acting outside of EU structures diminishes the centrality of the EU itself as the focal point for European cooperation." [Kenneth Armstrong](#)

GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-417/11 P – Raad / Bamba – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten in verband met de situatie in Ivoorkust – Bevriezing van tegoeden – Artikel 296 VWEU – Motiveringsplicht – Recht van verdediging – Recht op doeltreffende voorziening in rechte – Recht op eerbiediging van eigendom

HANDELSPOLITIEK

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-552/10 P – Usha Martin / Raad en Commissie – arrest

Hogere voorziening – Dumping – Verordening (EG) nr. 121/2006 – Invoer van stalen kabels uit onder meer India – Besluit 2006/38/EG – Verordening (EG) nr. 384/96 – Artikel 8, lid 9 – In kader van antidumpingprocedures aangeboden verbintenissen

INSTITUTIONEEL RECHT

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-469/11 P – Evropaïki Dynamiki / Commissie – arrest

Hogere voorziening – Beroep tot schadevergoeding – Afwijzing van offerte voor aanbestedingsprocedure van Unie – Verjaringstermijn – Aanvang – Toepassing van termijn wegens afstand

INSOLVENTIE

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-116/11 – Bank Handlowy en Adamiak – arrest

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening (EG) nr. 1346/2000 – Insolventieprocedures – Begrip 'beëindiging van de procedure' – Mogelijkheid voor rechter bij wie secundaire insolventieprocedure aanhangig is om insolventie van schuldenaar te beoordelen – Mogelijkheid om liquidatieprocedure te openen als secundaire insolventieprocedure wanneer hoofdprocedure sauvegarde-procedure is

INTELLECTUELE EIGENDOM

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-56/11 – Raiffeisen-Waren-Zentrale Rhein-Main – arrest

Communautair kwekersrecht – Verordening (EG) nr. 2100/94 – Verwerking – Plicht van loonwerker tot informatie aan houder van communautair kwekersrecht – Vereisten inzake tijdstip en inhoud van informatieverzoek

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-180/11 – Bericap – arrest

Richtlijn 2004/48/EG – Voorschriften inzake onderzoek van bewijzen in kader van geding voor nationale rechter waarbij vordering tot nietigverklaring van bescherming van gebruiksmodel is ingesteld – Bevoegdheden van nationale rechter – Verdrag van Parijs – TRIPs-Overeenkomst

CONCLUSIE – 15 november 2012 – Zaak C-561/11 – Fédération Cynologique Internationale – conclusie - commentaar

Gemeenschapsmerk – Inbreuk – Begrip ‚derden‘

A-G: Artikel 9, lid 1, van verordening (EG) nr. 207/2009 van de Raad van 26 februari 2009 inzake het gemeenschapsmerk moet aldus worden uitgelegd dat, in geval van een geschil betreffende schending van het door een gemeenschapsmerk verleende uitsluitende recht, het recht om derden het gebruik van dit merk te verbieden, zich uitstrekt tot iedere derde die een teken gebruikt dat tot verwarring kan leiden, daaronder begrepen de derde die houder is van een later ingeschreven gemeenschapsmerk.

ARREST – 13 november 2012 – Gevoegde zaken T-83/11 + T-84/11 – Antrax It / OHMI - THC (Radiateurs de chauffage) – arrest

Gemeenschapsmodel – Nietigheidsprocedure – Ingeschreven gemeenschapsmodellen die thermosifons voor verwarmingsradiatoren weergeven – Ouder model – Nietigheidsgrond – Geen eigen karakter – Geen andere algemene indruk – Artikel 6 en artikel 25, lid 1, sub b, van verordening (EG) nr. 6/2002 – Verzadiging van stand van techniek – Motiveringsplicht

LANDBOUW

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-131/11 – Pfeifer & Langen – arrest

Landbouw – Verordening (EEG) nr. 1443/82 – Artikel 3, lid 4 – Toepassing van quotaregeling in sector suiker – Excedentaire hoeveelheid suiker die door nationale autoriteiten bij controle a posteriori bij producent is vastgesteld – Inaanmerkingneming van dit excedent bij vaststelling van definitieve productie van verkoopseizoen waarin verschil is geconstateerd

Hof: Artikel 3, lid 4, van verordening (EEG) nr. 1443/82 van de Commissie van 8 juni 1982 houdende uitvoeringsbepalingen voor de quotaregeling in de sector suiker, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 392/94 van de Commissie van 23 februari 1994, moet aldus worden uitgelegd dat het niet van toepassing is op de situatie waarin een excedentaire hoeveelheid suiker door de nationale autoriteiten bij een controle a posteriori bij de producent is vastgesteld, wanneer deze excedentaire hoeveelheid C-suiker vormt.

MEDEDINGING

CONCLUSIE – 29 november 2012 – Zaak C-440/11 P – Commissie / Stichting Administratiekantoor Portielje – **Nederlandse zaak – conclusie**

Hogere voorziening – Mededinging – Mededingingsregelingen – Art. 81, lid 1, EG en art. 53, lid 1, EER – Begrip ‚onderneming‘ – Toerekening van inbreuk op mededingingsregels door handelsmaatschappij aan stichting die rechtstreeks of indirect zeggenschap uitoefent over 100 % van de aandelen van deze maatschappij, maar als zodanig geen economische activiteit uitoefent – ‚Verhuizerskartel‘ – Belgische markt van internationale verhuisdiensten

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-89/11 P – E.ON Energie / Commissie – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Beroep tot nietigverklaring van beschikking van Commissie tot vaststelling van geldboete wegens verbreking van verzegeling – Bewijslast – Onjuiste opvatting van bewijzen – Motiveringsplicht – Bedrag van geldboete – Volledige rechtsmacht – Evenredigheidsbeginsel

ARREST – 06 november 2012 – Zaak C-551/10 P – Éditions Odile Jacob / Commissie – Grote Kamer – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Concentraties van ondernemingen op markt van uitgifte van boeken – Verordening (EEG) nr. 4064/89 – Holdingovereenkomst – Falende motivering

ARREST – 06 november 2012 – Gevoegde zaken C-553/10 P + C-554/10 P – Commissie / Éditions Odile Jacob + Lagardère / Éditions Odile Jacob – Grote Kamer – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Concentratie van ondernemingen op markt van uitgifte van boeken – Nietigverklaring van beschikking waarbij beleggingsonderneming als verwerver van afgestoten activa is aanvaard – Draagwijdte van feit dat gevlmachtigde mogelijkterwijs niet onafhankelijk is

ARREST – 06 november 2012 – Zaak C-199/11 – Otis e.a. – Grote Kamer – persbericht – arrest - commentaar

Vertegenwoordiging van de Europese Unie voor nationale rechterlijke instanties – Artikel 282 EG en artikel 335 VWEU – Vordering tot vergoeding van schade die mededingingsregeling aan de Unie heeft berokkend – Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Recht op eerlijk proces – Recht op toegang tot rechter – ‚Equality of arms’ – Artikel 16 van verordening nr. 1/2003

Het Handvest van de grondrechten staat er niet aan in de weg dat de Commissie in naam van de Unie bij een nationale rechterlijke instantie een schadevergoedingsactie instelt ter zake van de door de Unie geleden schade als gevolg van een met het Unierecht strijdige mededingingsregeling of gedraging

MILIEU

CONCLUSIE – 22 november 2012 – Zaak C-258/11 – Sweetman e.a. – conclusie

Milieu – Speciale beschermingszones – Beoordeling van de gevolgen van een plan of project voor een beschermd gebied – Aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied

A-G: Om te kunnen vaststellen of een plan of project waarop artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van toepassing is, de natuurlijke kenmerken van een gebied zal aantasten, moet worden onderzocht of dat plan of project negatieve gevolgen heeft voor de bepalende kenmerken van het betrokken gebied, gelet op de redenen waarom het gebied werd aangewezen en de daarmee verband houdende instandhoudingsdoelstellingen. Van „aantasting” is sprake, wanneer de gevolgen blijvend of van lange duur zijn. Bij dit onderzoek dient het voorzorgsbeginsel te worden toegepast.

ARREST – 15 november 2012 – Zaak C-34/11 – Commissie / Portugal – arrest

Niet-nakoming – Bestrijding van vervuiling – Grenswaarden voor PM10-concentraties in de lucht

Hof: De Portugese Republiek is, door voor de jaren 2005 tot en met 2007 niet ervoor te zorgen dat de dagconcentraties van PM10 in de lucht lager zijn dan de grenswaarden vastgesteld in artikel 5, lid 1, van richtlijn 1999/30/EG van de Raad van 22 april 1999 betreffende grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofdioxiden, zwevende deeltjes en lood in de lucht, de krachtens dit artikel op haar rustende verplichtingen niet nagekomen met betrekking tot de zones en agglomeraties Braga, Porto Litoral, Área Metropolitana de Lisboa Norte en Área Metropolitana de Lisboa Sul.

CONCLUSIE – 08 november 2012 – Zaak C-420/11 – Leth – conclusie

Milieu – Richtlijn 85/337/EEG – Milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten – Vergunning voor project zonder milieueffectbeoordeling – Doelstellingen van milieueffectbeoordeling bij bepaalde openbare en particuliere projecten – Bescherming van particulieren tegen waardeverlies

A-G: De milieueffectbeoordeling van artikel 3 van de richtlijn 85/337/EEG betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, omvat niet de effecten van het onderzochte project op de waarde van materiële goederen. De loutere omstandigheid dat milieueffecten in strijd met richtlijn 85/337/EEG werden toegelaten, verplicht nog niet tot het vergoeden van de schade die door deze effecten wordt veroorzaakt. Voor het ontstaan van een recht op schadevergoeding is veeleer aanvullend vereist dat het betrokken publiek als gevolg van fouten bij de toepassing van de richtlijn niet voldoende in kennis is gesteld van de te verwachten milieueffecten.”

SCHULDSANERING

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-461/11 – Radziejewski – arrest

Vrij verkeer van werknemers – Artikel 45 VWEU – Procedure van volledige of gedeeltelijke schuldsanering – Schuldenaar die natuurlijke persoon is – Nationale regeling die woonplaatsvereiste verbindt aan toekenning van schuldsaneringsmaatregel

Hof: Artikel 45 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling zoals aan de orde in het hoofdgeding, die aan de toekenning van een schuldsaneringsmaatregel de voorwaarde verbindt dat de betrokkene zijn woonplaats heeft in de betrokken lidstaat.

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

ARREST – 29 november 2012 – Zaak C-262/11 – Kremikovtzi – arrest

Toetreding van Republiek Bulgarije tot Europese Unie – Associatieovereenkomst EG-Bulgarije – IJzer- en staalsector – Staatssteun voor herstructurering verleend vóór toetreding – Voorwaarden – Levensvatbaarheid van steunontvanger aan einde van herstructureringsperiode – Insolventverklaring van steunontvanger na toetreding – Respectieve bevoegdheden van nationale autoriteiten en Europese Commissie – Nationaal besluit waarbij bestaan van publiekrechtelijke schuldvordering wordt vastgesteld ter zake van onrechtmatig geworden steun – Besluit EU-BG nr. 3/2006 – Bijlage V bij Toetredingsakte – Steun die van toepassing is na toetreding – Verordening (EG) nr. 659/1999 – Bestaande steun

ARREST – 07 november 2012 – Zaak T-137/10 – CBI / Commissie – arrest

Staatssteun – Openbare ziekenhuizen – Subsidie door Belgische autoriteiten toegekend aan openbare ziekenhuizen van vereniging IRIS – Beschikking gegeven aan einde van vooronderzoek – Beschikking waarbij steun verenigbaar met interne markt wordt verklaard – Dienst van algemeen economisch belang – Omschrijving van opdracht van openbare dienst – Evenredigheid van compensatie voor openbare dienst

TERRORISME

ARREST – 15 november 2012 – Gevoegde zaken C-539/11 + C-550/10 P – Al-Aqsa / Raad + Nederland / Al-Aqsa – **Nederlandse zaak – persbericht – arrest**

Hogere voorziening – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Strijd tegen terrorisme – Beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten – Bevrozing van tegoeden – Gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB – Artikel 1, leden 4 en 6 – Verordening (EG) nr. 2580/2001 – Artikel 2, lid 3 – Plaatsing en handhaving van organisatie op lijst van personen, groepen en entiteiten die betrokken zijn bij terroristische daden – Voorwaarden – Beslissing van bevoegde instantie – Intrekking van nationale maatregel – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid van hogere voorziening – Recht op eerbiediging van eigendom – Evenredigheidsbeginsel – Artikel 253 EG – Motiveringsplicht

Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht waarbij de opneming van Al-Aqsa op de lijst van personen en entiteiten waarvan de tegoeden zijn bevroren nietig was verklaard. De maatregelen die de Raad tegen Al-Aqsa heeft genomen zijn in overeenstemming met de regels van Unierecht inzake de strijd tegen het terrorisme.

(LUCHT)VERVOER

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-136/11 – Westbahn Management – persbericht – arrest

Vervoer – Spoorwegvervoer – Verplichting van spoorweginfrastructuurbeheerder tot verstrekking aan spoorwegondernemingen van alle realtimegegevens betreffende treinverkeer, met name gegevens inzake eventuele vertragingen van aansluitende treindiensten

Treinreizigers moeten op de hoogte worden gebracht van de vertragingen of het uitvallen van hun belangrijkste aansluitende treinen, ongeacht de spoorwegonderneming die de aansluiting onderhoudt. De beheerder van de spoorweginfrastructuur moet de spoorwegondernemingen alle realtimegegevens over de aansluitende treinen van andere spoorwegondernemingen bezorgen.

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-139/11 – Cuadrench Moré – persbericht – arrest

Luchtvervoer – Compensatie en bijstand aan luchtreizigers – Instapweigering, annulering of langdurige vertraging van vlucht – Termijn voor instellen van vorderingen

De termijn voor het vorderen van compensatie voor de annulering van een vlucht wordt bepaald door de nationale rechtsregels van de lidstaten.

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-410/11 – Espada Sánchez e.a. – persbericht – arrest

Luchtvervoer – Verdrag van Montreal – Artikel 22, lid 2 – Aansprakelijkheid van vervoerders voor bagage – Beperkingen bij vernieling, verlies, beschadiging of vertraging van bagage – Aan meerdere passagiers gemeenschappelijke bagage – Aangifte door slechts één van hen

Een luchtreiziger kan van de luchtvervoerder schadevergoeding vorderen voor het verlies van zijn voorwerpen wanneer zij zich bevinden in bagage die is aangegeven op naam van een andere passagier van dezelfde vlucht. Het staat aan de betrokken luchtreizigers om daarvan het bewijs te leveren.

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-271/11 – Techniko Epimelitirio Elladas e.a – arrest

Luchtvervoer – Verordening nr. 2042/2003 – Technische voorschriften en administratieve procedures op gebied van burgerluchtvaart – Permanente luchtwaardigheid van luchtvaartuigen – Goedkeuring die wordt afgegeven aan bij inspectietaken betrokken personeel – Vereiste kwalificaties

VISSERIJBELEID

ARREST – 21 november 2012 – Zaak T-76/11 – Spanje / Commissie – arrest

Visserij – Maatregelen voor instandhouding van visbestanden – Artikel 105 van verordening (EG) nr. 1224/2009 – Verlagingen van quota voor bepaald jaar wegens overschrijding van quota voor daaraan voorafgaande jaren – Toepassing ratione temporis – Rechtszekerheid – Uitlegging die eerbiediging van primair recht waarborgt – Beginsel van legaliteit van straffen – Geen terugwerkende kracht

VREEMDELINGEN

ASIEL

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-277/11 – M.M. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Gemeenschappelijk Europees asielstelsel – Richtlijn 2004/83/EG – Minimumnormen voor toekenning van vluchtelingenstatus of subsidiaire-beschermingsstatus – Artikel 4, lid 1, tweede zin – Samenwerking van lidstaat met verzoeker om relevante elementen van zijn verzoek te beoordelen – Strekking – Rechtmatigheid van nationale procedure voor behandeling van verzoek om subsidiaire bescherming na afwijzing van verzoek om erkenning van vluchtelingenstatus – Eerbiediging van grondrechten – Recht om te worden gehoord

“A la faveur de cet arrêt M.M., la Cour de Justice de l'Union Européenne apporte une nouvelle pierre à l'édifice qu'elle construit décision après décision en vue de la promotion du respect des droits fondamentaux en matière d'immigration et d'asile. Depuis l'arrêt N.S. (CJUE, Grande Chambre, N.S. contre Secretary of State for the Home Department & M.E. et alii contre Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform, affaires jointes C-411/10 & C-493/10 – ADL du 29 décembre 2011), en passant par l'arrêt K. (CJUE, Grande Chambre, 6 novembre 2012, K. contre Bundesasylamt, affaire C-245/11 – ADL du 16 novembre 2012), et avec cet arrêt M.M., le juge de Luxembourg ne cesse de rappeler l'importance pour les Etats membres de garantir le respect des droits fondamentaux reconnus par l'Union dont elle affirme fermement la portée générale.” [Marie-Laure Basilien-Gainche](#)

ARREST – 06 november 2012 – Zaak C-245/11 – K – Grote Kamer – arrest

Verordening (EG) nr. 343/2003– Bepaling welke lidstaat verantwoordelijk is voor behandeling van asielverzoek dat door onderdaan van derde land bij een van de lidstaten wordt ingediend – Humanitaire clause – Artikel 15 van deze verordening – Persoon aan wie in lidstaat asiel is verleend die aan ernstige ziekte lijdt en daarom afhankelijk is van hulp van asielzoeker – Artikel 15, lid 2, van verordening – Verplichting van deze volgens criteria van hoofdstuk III van deze verordening niet verantwoordelijke lidstaat tot behandeling van door deze asielzoeker ingediend asielverzoek – Voorwaarden

“The Court promoted and affirmed the importance of family unity for refugees and illustrated that the derogations under Article 15 and 3 can be used to mitigate some of the injustices of the Regulation as applied. It adopted a broad and teleological reading of the humanitarian clause, reading out the request requirement for the purposes of Article 15(2). It affirmed that the objective of the Regulation must be to ensure effective access of the asylum seeker to refugee status determination. Crucially, it broke new ground by holding that the State must automatically assume responsibility for the asylum seeker - contrast NS & ME where the Court was not prepared to find a duty to take responsibility, even after a finding that transfer to the responsible State was prohibited because of the risk of inhuman and degrading treatment. The judgment will also have to be considered by the EU legislators, since the proposed recast Regulation would limit the humanitarian clause to children, siblings and parents.” [Clara Murphy](#)

“Cependant, attentive à préserver l'effet utile de la disposition et à garantir la réalisation de ses objectifs, la Cour de Luxembourg manifeste une grande rigueur d'interprétation du texte de l'article 15, paragraphe 2, du règlement « Dublin II ». Sa lecture de la lettre de cette disposition se nourrissant des exigences dégagées de l'esprit de cette dernière, le juge de l'Union en vient à affirmer l'obligation faite aux Etats membres d'user de la clause humanitaire (1°). La décision de la Cour, ce faisant, vient définir le cadre d'emploi de la clause d'humanité (2°), avant que de préciser sur les impératifs à respecter alors (3°)”. [Marie-Laure Basilien-Gainche](#)

REGULIER

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-268/11 – Gülbahce – arrest– commentaar

Prejudiciële verwijzing – Associatieovereenkomst EEG-Turkije – Besluit nr. 1/80 van associatieraad – Artikel 6, lid 1, eerste streepje – Rechten van Turkse werknemers die tot legale arbeidsmarkt behoren – Retroactieve intrekking van verblijfstitel

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-40/11 – lida – arrest

Artikelen 20 en 21 VWEU – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 51 – Richtlijn 2003/109/EG – Onderdanen van derde landen – Verblijfsrecht in lidstaat –

Richtlijn 2004/38/EG – Onderdanen van derde landen die familieleden zijn van burgers van Unie – Onderdaan van derde land die burger van Unie niet begeleidt naar gastland en zich daar evenmin bij hem voegt en die in lidstaat van herkomst van burger woont – Verblijfsrecht van onderdaan van derde land in lidstaat van herkomst van burger die in andere lidstaat verblijft – Burgerschap van Unie – Grondrechten

“The judgment may have turned differently on reasoning in C-148/02 Garcia Avello where hypothetical situations of free movement were invoked as a valid application of the Treaty to allow mutual recognition of double-barrelled surnames, or the more far-reaching C-60/00 Carpenter case where a tenuous link with potential services to be provided overseas prevented a family from being deported. It is that statement of the judgment which is most puzzling for followers of the developments thus far. Perhaps it suggests a diverging line of reasoning, though is limiting for the scope of Union citizenship’s ‘fundamental status’.” [Adrienne Yong](#)

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

ARREST – 22 november 2012 – Zaak C-219/11 – Brain Products – arrest

Prejudiciële verwijzing – Medische hulpmiddelen – Richtlijn 93/42/EEG – Werkingssfeer – Uitlegging van begrip ‚medisch hulpmiddel’ – Product dat voor niet-medisch gebruik wordt verkocht – Onderzoek van fysiologisch proces – Vrij verkeer van goederen

VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL

ARREST – 08 november 2012 – Zaak C-244/11 – Commissie / Griekenland – arrest

Niet-nakoming – Artikelen 43 EG en 56 EG – Stelsel waarbij voorafgaande vergunning is vereist voor verkrijging van stemrechten die overeenkomen met meer dan 20 % van maatschappelijk kapitaal van bepaalde ‚strategische naamloze vennootschappen’ – Stelsel van controle achteraf voor bepaalde beslissingen van deze vennootschappen

Hof: Bij de vaststelling van de voorschriften van artikel 11, lid 1, juncto artikel 11, lid 2, en van artikel 11, lid 3, van wet 3631/2008 betreffende de oprichting van een nationaal fonds voor sociale samenhang is de Helleense Republiek de verplichtingen niet nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 43 EG betreffende de vrijheid van vestiging.

“The present case, precisely because it is quite straightforward, provides interesting examples of a number of trends and tensions in the case law. The main trend evidenced by this case is a move towards a clear differentiation between the free movement of capital and the other fundamental freedoms, and a concomitant reinforcement in the quality of the reasoning in this area. The main tension brought into relief is the fact that this trend towards improved reasoning in some areas can clash with existing precedent and lead to more muddled reasoning in other areas (such as the concept of restriction) as a result of the Court’s contortions, under pressure from seemingly incoherent previous developments, to both decide the case correctly and give an impression of continuity and coherence in the law. The fact that the Court’s reasoning in such a straightforward case raises these issues is testament to the yet unsolved problems posed by the existing case law on golden shares, and on economic free movement more generally.” [Pedro Caro de Sousa](#)

4. PREJUDICIËLE VRAGEN UIT NEDERLAND

Bronpagina afbeelding

(Deze rubriek bevat een overzicht van prejudiciële verwijzingen van de afgelopen maand van Nederlandse rechters aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg)

LANDBOUW

College van Beroep voor het bedrijfsleven – 24 oktober 2012 – verwijzingsbeslissing

Het onderwerp:

Het College constateert, dat het voor beslechting van het bij hem aanhangige geding noodzakelijk is vast te stellen of verweerder mocht besluiten om de oppervlakte van de door appellante opgegeven percelen uitsluitend op basis van een meting met behulp van luchtfoto's vast te stellen en de uitbetaling van toeslagrechten op basis daarvan te berekenen, zonder op haar verzoek om een fysieke veldinspectie in te gaan. Gelet op de in 5.3 geformuleerde overwegingen acht het College het niet boven redelijke twijfel verheven dat de door het College eerder gevolgde interpretatie van artikel 32 van Verordening (EG) nr. 796/2004 juist is. Gezien het feit, dat in Verordening (EG) nr. 1122/2009, die vanaf 1 januari 2010 in de plaats is getreden van Verordening (EG) nr. 796/2004, gelijklopende bepalingen zijn opgenomen, zal voor de uitleg van die verordening van een vergelijkbare twijfel sprake zijn.

De vraag:

Moet artikel 32 van Verordening (EG) nr. 796/20 04 aldus worden uitgelegd dat steeds een fysieke veldinspectie zal moeten plaatsvinden, alvorens op basis van in verband met de beoordeling van een aangifte gemaakte luchtfoto's besloten kan worden dat de door een landbouwer ingediende aangifte onjuist is?